

Co od nás Hospodin žádá?

Milé sestry, milí bratři, vážení hosté,

známá prorocká předpověď, že Mesiáš se narodí v Betlémě, i nadějný výhled do doby, kdy ustane všechen svár a veškeré národy země „překují své meče na radlice“, pochází z jedné nepatrné knihy, která čeká na své čtenáře skryta v části Starého zákona nazvané 12 malých proroků. Kniha proroka Micheáše, kde nalezneme tuto předpověď o narození Spasitele v městě Davidově i vizi doby, kdy se zbraně překují v zemědělské náčiní, není sice dlouhá, ale její vliv daleko přesahuje její rozsah.

Do veřejného života americké společnosti se zapsal zejména ten Micheášův výrok, který citoval Jimmy Carter při svém uvedení do úřadu prezidenta Spojených států v roce 1977. V této době studené války Carter po slavnostním inauguračním slibu zahájil svůj první proslov v úřadu prezidenta slovy, že v nadcházející době bude duchovní síla amerického národa podrobena zatěžkávací zkoušce. Řekl, že se americký národ bude muset učit přizpůsobovat se měnící se době, ale při tom stále setrvávat na neměnných principech. Pak upřel svůj zrak na Písmo, které měl celou dobu otevřené před sebou, a v archaicky znějícím překladu Bible krále Jakuba z roku 1611 z ní přečetl následující Micheášova slova:

„Oznámiltě tobě, ó člověče, co jest dobrého, i čehož Hospodin vyhledává od tebe, jedině, abys činil soud, a miloval milosrdenství, a pokorně chodil s Bohem svým“ (Mi 6,8 BKR).

Celé generace anglicky mluvících věřících vyrůstali na překladu Bible krále Jakuba, podobně jako celé generace lidí mluvících česky a slovensky vyrůstali na překladu kralických, ze kterého jsem četl. Oba překlady zní starobyle a vznešeně. Zejména starší generace na ně mnohdy nedá dopustit. Časy se ale mění a současná mladší generace - včetně mě samého - řeči kralických pomalu přestává rozumět. Přečtěme si tedy slova proroka Micheáše, které citoval Carter ve svém proslovu, ještě jednou a v překladu novějším, který uchu moderního posluchače snad zní přeci jenom přívětivěji. A navíc si prorocká slova o „činění soudu, milování milosrdenství a pokorném chození s naším Bohem“ přečteme v souvislostech. Uvedený výrok, který Hospodin pronesl ústy Micheáše, je totiž vyvrcholením inscenované soudní pře, kterou Hospodin vedl se svým lidem.

Text

Mi 6,1-8 (ČEP)

I.

Slova Písma, která jsme právě dočetli, nás postavila do role svědků soudního sporu. Žalující stranou je Hospodin. Obžalovanou stranou je Izrael. Do role soudců, kteří mají spravedlivě rozhodnout, kdo je v právu, jsou v básnické prorocké řeči povolány hory a pahorky.

Hory a pahorky - tyto věkovité základy země - jsou němými svědky celého příběhu Hospodina a Izraele, takže mohou nestranně rozsoudit, jestli jsou Hospodinovy výtky vůči Izraeli oprávněné. Jaká obvinění vznáší Hospodin proti svému lidu?

Z kapitol, které předcházely našemu oddílu lze vyčíst třeba to, že vůdci lidu, kteří měli jít všem příkladem, „nenávidí dobro a milují zlo“ (3,2). Že lživí proroci svými falešnými slovy „svádějí Hospodinův lid“ (Mi 3,5-8). Že kněží, kteří mají v čistotě zastupovat svůj lid před Hospodinem, žijí neřádným způsobem. Že soudci, kteří mají soudit nestranně a dle práva, se dopouští korupčního jednání (3,11). Že boháči nepřestávají odírat své bližní (3,1-4). U kritiky horních vrstev to však nekončí. Modloslužba zachvátila celý Izrael (1,3-5). Boží lid odpadl od Hospodina, a to se následně projevilo i všudypřítomnou svévolí ve vztahu k bližnímu (7,1-6). Shrnutí: všechno to, co Hospodin žádá, Izrael koná, ale s opačným znaménkem! Boží lid nezachovává právo, nemiluje spravedlnost a se svým Bohem pokorně nechodí.

Toto si má Boží lid během soudního procesu konečně uvědomit a svá pochybení napravit. Vždyť Hospodin ho koneckonců nesoudí proto, aby ho zavrhl a odsoudil, ale aby ho přivedl zpět k sobě. Právě z tohoto důvodu Bůh NEzačíná svou obžalobu opětovným výčtem všech prohřešků Izraele. Ty prostřednictvím Micheáše svému lidu oznámil ještě předtím, než spolu zasedli k soudu.

II.

Je pozoruhodné, že Hospodin místo toho, aby před soudci z kamene žaloval na Izrael, využívá příležitosti k tomu, aby svému lidu položil otázku. Ptá se: „Lide můj, co jsem ti udělal? Jaké potíže jsem ti působil? Odpověz mi!“ Přitom ale Bůh na odpověď nečeká. Odpoví si na svou otázku sám tím, že začne upomínat svůj lid na cestu, kterou s ním do té doby ušel. Připomíná mu, jaké mocné skutky záchrany pro něj vykonal a jakou péčí ho zahrnul: „Vzpomínáš si, Izraeli, jak jsem tě vyvedl z Egypta? Jak jsem ti daroval svobodu od toho, co tě zotročovalo? Pamatuješ si, jak jsem povolal Mojžíše, Árona a Mirjam, aby tě provedli všemi nesnázemi? Vybavíš si ten moment, kdy tě chtěl prorok Bileám proklít, ale na můj zásah ti zehnal? Máš v paměti tu chvíli, kdy jsi prošel Jordánem do země, kterou jsem ti zaslíbil? Máš přece nespočet důvodů k vděčnosti. Vzpomeneš si?“

Milí přátelé, časy se sice mění, ale člověk přesto zůstává stále stejný. A Bůh vlastně také. Stejně jako kdysi vydobyl svobodu pro Izrael, tak ji v Kristu daroval i nám. Svobodu pro Boha i pro druhé. Přesto je však hořkou zkušeností zřejmě každého z nás, že – stejně jako Izrael – někdy zapomínáme na to, co pro nás Hospodin vykonal a vracíme se k tomu, co nás zotročuje.

Abychom nepodléhali něčemu, co nás odvádí od Hospodina a vzdaluje druhým lidem, je dobré si neustále stavět před oči to, čím vším dobrým se nám Hospodin prokázal. Snad má každý z nás nějakou zkušenost, kdy prožil, že Hospodin je dobrý. Z připomínky Hospodinových skutků milosrdenství totiž můžeme čerpat sílu a s vděčností v srdci odolávat nástrahám, které nás potkávají na cestě životem. Na co myslíte, že by Bůh mohl upomínat nás, kdybychom stáli tam, kde tehdy stál Izrael?

Jistě by nás upamatoval na Krista jako na úhelný kámen církve, který je pramenem nového života každého z nás. Vždyť život, smrt a vzkříšení Krista je tím jediným základem pro skutečné vysvobození z života v otroctví. Exodus byl jenom předjímkou, pouhým stínem velkého Božího vítězství nad smrtí v Ježíši Kristu, které jsme si mohli z Boží milosti přisvojit i my. Život každého z nás je, nebo může být, nesen tímto velkým Božím vítězstvím.

Snad by nám Bůh mohl připomenout také některé těžké situace tohoto sboru, kterými nás nakonec provedl. Já sloužím v tomto sboru příliš krátce, abych se mohl vracet zpět do daleké minulosti. Ale v posledních dvou letech jsem mnohokrát mohl být svědkem toho, jak nás Hospodin provází a stará se o nás. Že nám Hospodin žehná, to jsme mohli v poslední době vidět např. na štědrých finančních darech i nezištné praktické pomoci českých i zahraničních přátel. Máme kde se scházet. Že nad námi Hospodin drží svou ochrannou ruku, to jsme si mohli uvědomit na tom, jakým způsobem v době nouzového stavu provedl těžkou nemocí hned několik našich členů.

Nejenom naše společenství jako celek, ale i každý z nás jistě prošel nějakou těžkou životní situací, ze které ho Bůh – třeba i prostřednictvím druhých lidí – vyvedl. A není vlastně už pouhý dar života důvodem k vděčnosti a chvále? Vzpomínejme a připomínejme si Boží dobrodiní! Nečekejme na chvíli soudu, kdy nám to pro naše případné nepravosti – stejně jako kdysi Izraeli – bude muset připomenout sám Hospodin.

Izraeli se totiž – zřejmě ne naráz, ale postupně, plíživě – ztratil ze zřetele Bůh a všechno to dobré, co pro něj Hospodin vykonal. Proto se k němu Hospodin v soudu opět sklonil, a aby ho přiměl k návratu, upomínal ho na své spravedlivé činy záchrany.

III.

A Izrael se rozpomenul! Zastyděl se a chtěl napravit svůj porušený vztah s Bohem. Jak jinak si vysvětlit jeho otázku:

„Jak předstoupím před Hospodina? S čím se mám sklonit před Bohem na výšině? Mohu před něj předstoupit s oběťmi zápalnými, s ročními býčky?“ (Mi 6,6)

Izrael by chtěl odčinit svůj hřích tím, že ve svém chrámu připraví Hospodinu královskou obětní hostinu. Zároveň ale možná má i jisté pochybnosti. Přinést *něco* Hospodinu – je to ta správná cesta zpět k Bohu, která by napravila vše, co do této chvíle napáchal? Izrael přemítá nad touto otázkou a ptá se dál:

„Cožpak má Hospodin zalíbení v tisících beranů, v deseti tisících potoků oleje? Což smím dát za svou nevěrnost svého prvorozence, v oběť za svůj hřích plod svého lůna?“ (Mi 6:7)

Izrael nejdříve mluvil o ročních býčcích, pak tisících beranů, následně hovoří o tisících potoků obětního oleje a zastaví se až u lidské oběti. Sám při tom moc dobře ví, že přinášení lidských obětí je v podobě příběhu o Abrahamově zkoušce i ve formě právnických formulací Mojžíšova zákona zapovězeno. Skutečně snad v pozadí otázky obviněného Izraele zaznívá radikální pochybnost; může se vůbec po svém selhání opět přiblížit Hospodinu a odčinit svou nepravost cestou oběti, i kdyby svému Bohu připravil obětní hostinu, jakou svět neviděl?

Možná i nás samotné někdy svádí myšlenka napravit svá pochybení nějakým velkým gestem – třeba darem církvi, nebo darem na charitu. Možná si stejně jako Izrael někdy myslíme, že skutečnost, že přes týden žijeme jako nevěřící, Bohu vynahradíme tím, že mu na bohoslužbě připravíme nevidanou oběť chval - chvály, ve kterých odevzdáme svá srdce Hospodinu a „prochválíme“ se až k Božímu trůnu, až před oltář. Co na tom, že ve všedním

životě je naše srdce třeba daleko od Hospodina... Někdo by možná chtěl svůj dluh smazat tím, že si vezme na starost nějakou službu v církvi, nebo prostě jen tím, že se zúčastní bohoslužby.

Rozumějte mi dobře: nechci teď za každou cenu tvrdit, že toto všechno jsou konkrétně problémy našeho sboru. Jen nahlas přemýšlím, jak by takové přinášení obětí Hospodinu z pocitu viny mohlo vypadat dnes. Pokud takové oběti nedoprovází změna chování, Bůh je odmítá. Taková oběť je totiž únikem. Míjí se tím podstatným – změnou života. Kdo takové oběti přináší, jako by chtěl zástupně uplatit Hospodina a ulehčit svému svědomí, aniž by usiloval vyřešit problém v jeho podstatě. Oběť, kterou by rád přinesl Bohu Izrael, je způsob, jak dát Bohu *něco*, jen ne *sebe samého*.

Bůh nabídku oběti Izraele demaskuje, jako pokus pokračovat ve starém životě, ale při tom netrpět výčitkami, že člověk nemá lásku k lidem a mimo bohoslužbu vede život, jako kdyby Boha nebylo. Kdo takto k Bohu přistupuje, možná sám někde v hloubi své duše tuší, že nejde tou správnou cestou.

IV.

Co od nás tedy Hospodin očekává? Co by rád viděl u svého lidu? Co by rád viděl u každého člověka?

„Člověče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem“ (Mi 6:8).

Žádné „příkázání nové“, ale „příkázání staré“ připomíná Hospodin těm, ke kterým mluví. Hospodin teď najednou promlouvá ke každému člověku. Spravedlnost, milosrdenství a zbožnost, to je Boží vůle pro všechny lidi. Kdyby takto žil každý, na zemi zavládnou skutečné nebeské poměry. Na celé zemi zavládne pokoj. Podívejme se trochu blíže na to, co Hospodin od člověka žádá.

Za prvé: zachovávat právo.

Kraličtí překládají doslovněji: činit soud. Tím se míní jednání v souladu s řádem, který ustanovil Hospodin. Takto pojaté právo je v „hebrejském myšlení“ něco, co se především dělá. Právo v biblickém pojetí neznamená pouze nestranné posouzení dobrého a zlého, ale rázné zakročení proti zlu – a to zejména ve vztahu k druhému člověku. Proto se Hospodinovo nastolení práva vyznačuje milosrdným příklonem ke všem, kterým se děje bezpráví. K těmž Hospodin zavazuje i svůj lid.

Za druhé: milovat milosrdenství.

Milosrdenství je v Bibli spojeno s láskou a věrností. To se ovšem zase projevuje činy. Milosrdenství je kvalita, kterou se vyznačují především činy Hospodinovy. Zároveň má být tato kvalita přítomná i mezi lidmi. Ochota odpouštět, promíjet, vzdát se svých práv, trpět škodu a obětovat se ve prospěch druhého, to je milosrdenství.

Za třetí: pokorně chodit se svým Bohem.

Tedy být zbožný ve všem, co člověk dělá. Pokorně chodí člověk s Bohem, když se nad něj nevyvyšuje tím, že si sám určuje, co je pro něj dobré. V Bibli sloveso chodit v mnoha případech přeneseně označuje totéž co žít. Chození, resp. žití, tak zahrnuje celou oblast lidského jednání. Izrael byl povolán k tomu chodit s Bohem tak, že bude žít podle Mojžíšova

zákona. Jenže doba se mění. A největší změna nastala s příchodem, smrtí a vzkříšením Krista. Od té doby Boží lid už nemusí chodit podle Mojžíšova zákona, protože se mu otevřela možnost žít v Kristu.

Paradoxně ale ani v Kristu není Boží lid zcela bez zákona. Apoštol Pavel církvi do Korintu napsal tato slova:

„Těm, kteří jsou bez zákona, byl jsem bez zákona, abych získal ty, kteří jsou bez zákona – i když před Bohem nejsem bez zákona, neboť mým zákonem je Kristus“ (1K 9,21).

Nejenom Pavel, ale my všichni jsme povoláni chodit – tedy žít - v Kristu jako v našem zákoně. Církev tedy orientuje veškeré své jednání ve shodě s Boží vůlí zjevenou ne už v Mojžíšově zákoně, ale v Bohu, který se stal člověkem.

Pokorně chodit se svým Bohem pro nás znamená dělat vše – i tu zdánlivě nejposlednější věc – v Kristu a s ohledem na Krista. Ve vztahu k Bohu i ve vztahu k druhým lidem se tak můžeme nechat vést jeho příkladem. Život Krista je ztělesněním toho, jaký život se Bohu líbí, a co Bůh od člověka očekává. Kristus zachovával právo – stál vždy na straně utlačovaných. Kristus miloval milosrdenství – pro nás lidi nesobecky obětoval sám sebe. Kristus pokorně chodil se svým Bohem – nebylo nic, co by nevycházelo z jeho důvěrného vztahu se svým Otcem. Vše, co Hospodin od člověka žádá, se naplnilo v Kristu. Učme se tedy v moci Ducha svatého od Krista, s ním a v něm, co od nás žádá Bůh. Nežádá nic *od nás*. Žádá si *nás* – cele v Kristu.

V.

Co říci závěrem? Doba se mění, neměnná pravda však zůstává. Ježíš Kristus je tou Pravdou, která ztělesnila to, co Bůh od člověka očekává. To si máme jako Boží lid neustále připomínat. A nejenom připomínat! Jsme zváni v Kristu - této Pravdě – přebývat, ji oblékat, v ní dorůstat a jí se připodobňovat. A to nejenom v neděli v Kostelně na bohoslužbě, ale vždy, všude a ve všem. Na základě vyloženého oddílu z Micheáše lze říci, že Bohu mnohem více záleží na naší „bohoslužbě po bohoslužbě“. Ne na nedělním shromáždění, ale na naší bohoslužbě všedního života, kde každý z nás v té jedinečné síti vztahů, ve které se nalézá, po příkladu Krista a v Kristu osvědčuje svou víru, lásku a naději. Nezapomínejme na jeho slova:

„Jděte a učte se, co to je: ‚Milosrdenství chci, a ne oběť‘“ (Mt 9,13a).

Amen.